
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

УДК 378.14
Б 43

Бєлоусова С. М.

доцент НУК, старший викладач кафедри сучасних мов,
Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв),
svitlana.beloysova@nuos.edu.ua

Кравчук О. Ю.

кандидат політичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних наук,
Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету
кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв),
kraffchuk@email.ua

МЕТОДИКА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ

Обґрунтовано сучасні методики дистанційного навчання, що застосовуються у системі вищої освіти. Перераховано позитивні риси та недоліки використання даної методики на практиці та інноваційний підхід до здобувачів освіти.

Ключові слова: освіта, дистанційне навчання, інноваційні технології, лекції, консультації, лабораторні роботи, семінари, відео-, аудіо-уроки, навчальний матеріал, он-лайн уроки.

Останнім часом формується тенденція, що традиційні форми навчання поступаються популярності інформаційно-комп'ютерним технологіям. Популяризація використання комп'ютерних технологій в процесі навчання дала можливість вільно спілкуватись в он-лайн форматі, вести дискусії, також з'явилася можливість розміщувати інформацію у вигляді презентації, відео-уроків, майстер-класів на сайтах з можливістю корегувати доступ для всіх бажаючих користувачів. Ці тенденції відіграли велику роль у здійсненні процесу дистанційного навчання.

Поняття «дистанційне навчання» базується на технологічних принципах відкритого навчання, яке широко використовують комп'ютерні навчальні програми різного призначення та створюють за допомогою сучасних телекомунікацій інформаційне освітнє середовище для постачання навчального матеріалу та спілкування. Якщо звернути на ряд переваг в порівнянні з іншими формами навчання, то можна зазначити, що з практичної точки зору здобувач освіти може не виходячи з дому чи, не покидаючи свого робочого місця, долучатись до процесу навчання, на постійній основі спілкуватись з викладачем, одержувати структурований навчальний матеріал, представлений в електронному вигляді. Але, необхідно зауважити, що поняття дистанційне навчання не треба плутати з заочною формою навчання.

Розглянемо більш детально особливості відповідних форм навчання для застосування при дистанційному навчанні. За умов дистанційного навчання така форма навчання як лекційне заняття не вимагає безпосереднього контактувати з викладачем. Для отримання методичного або лекційного матеріалу застосовують відео-, аудіо-зв'язок, платформ MOODLE та ZOOM, електронної пошти тощо. Використання новітніх інформаційних технологій робить лекції більш виразними та ілюстрованими. Семінарські заняття за дистанційної форми навчання є активною запорукою процесу навчання. Провести їх можливо за допомогою відео-конференцій на зручній платформі для викладача та здобувачів освіти, що дає змогу переглядати запис кілька разів, повертатися на декілька кроків назад, переглядаючи попередні виступи. Цей етап дозволяє викладачу раціонально оцінити засвоєний навчальний матеріал за ступенем активності учасника дискусії. Також викладач може виступати в ролі рівноправного партнера, що дає змогу збільшити кількість взаємодій між студентами та самим викладачем.

Щодо лабораторних робіт, які застосовуються для практичного засвоєння матеріалу, то сам процес дослідження полегшується за допомогою використання мультимедіа-технологій тощо. На практиці доведено, що віртуальна реальність може дозволити продемонструвати студентам такі

явища чи імітувати таку ситуацію, які за звичайних умов в аудиторіях показати складно або взагалі неможливо.

У дистанційному навчанні однією з форм контролю виконання завдання студентами і надання їм допомоги в самостійному пізнанні курсу є консультації. Для консультацій використовують електронну пошту, відео-, аудіо-зв'язок, а також різноманітні навчальні платформи. З метою перевірки результатів теоретичного і практичного засвоєного здобувачем навчального матеріалу використовують тестовий контроль.

Дистанційна освіта відноситься до відкритої системи навчання, яка передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та мультимедіа. Найголовніше те, що дана форма навчання дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання, завдяки мережі Інтернет.

Дистанційній формі навчання притаманна низка позитивних рис, які не властиві традиційній, а саме:

1. *Ефективність.* Он-лайн навчання пропонує викладачам ефективний спосіб проведення занять для студентів: відео-лекції, он-лайн конференції, які можуть бути використовувати як частина семінарів чи лекцій, що допомагає процесу засвоєння нового матеріалу здобувачами освіти. А інтерактивна взаємодія з викладачем у процесі роботи надає студентам можливості самостійного освоєння досліджуваного матеріалу.
2. *Доступність часу та місця.* Ще однією перевагою он-лайн освіти є те, що вона дозволяє студентам відвідувати заняття з будь-якого місця. Це також дозволяє ЗВО охопити більш розгалужену мережу студентів, замість того, щоб обмежуватися географічними межами. Крім того, он-лайн лекції можна записувати, архівувати та ділитися ними для подальшого використання. Це дозволяє студентам отримати доступ до навчального матеріалу, коли їм комфортно. Таким чином, он-лайн навчання пропонує студентам доступність часу та місця в освіті.
3. *Доступність.* Ще однією перевагою он-лайн навчання дає можливість зменшення фінансових витрат на навчальний процес. Інтернет-освіта є набагато доступнішою порівняно з фізичним навчанням. Це пов'язано з тим, що дистанційна форма навчання виключає витрати на проїзд студентів, харчування, орендну плату за житло (за умови, що студент є іноземцем або мешкає в іншому місті, селі). Крім того, доступність навчальних матеріалів в мережі Інтернет створює безпаперове навчальне середови-

ще, яке є більш доступним, а також кориснішим для збереження навколишнього середовища.

Проте, система дистанційного навчання має деякі недоліки.

1. *Неможливість зосередити увагу на екранах.* Для багатьох студентів однією з найбільших проблем он-лайн-навчання є боротьба з фокусуванням на екрані протягом тривалого періоду часу. Завдяки навчанню в Інтернеті також більше шансів для студентів легко відволіктися від соціальних медіа чи інших сайтів. Тому викладачам важливо проводити он-лайн семінари та лекції чітко, цікаво та інтерактивно, щоб допомогти студентам зосередитися на навчальній інформації.
2. *Відчуття ізоляції.* Студенти можуть багато чому навчитися, перебуваючи в компанії своїх однолітків. Однак у форматі дистанційного навчання існує мінімальна фізична взаємодія між студентами та викладачами, що часто призводить до відчуття ізоляції. У цій ситуації вкрай важливо, щоб вища школа допускала інші форми спілкування між об'єктами та суб'єктами навчання. Це може включати роботу на різноманітних навчальних платформах, електронні листи та відео-конференції, які дозволять взаємодію віч-на-віч та зменшать почуття ізоляції.

Отже, робимо висновок, що не всі знання можна отримати у форматі дистанційної освіти. Так, наприклад, навчитися самостійно деяким видам творчої діяльності, за умови відсутності прямого контакту студента і викладача, практично неможливо. Одна з головних проблем запровадження інноваційних форм навчання є вибір оптимального співвідношення найкращих традицій наявної освітньої системи, сучасних педагогічних інновацій та інструментарію інформаційно-комунікаційних технологій. Як свідчить практика і деякі дослідження, тенденція навчання чітко розвивається в напрямку змішаного навчання (blended learning) як процесу, який створює комфортне інформаційне освітнє середовище, системи комунікацій, що надають всю необхідну навчальну інформацію.

Література

1. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару (31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. Вінниця, 2017. 102 с.
2. Власенко Л. В., Шинкаренко Н. В. Методи дистанційного навчання. Київ, 2011. 194 с.
3. Штихно Л. В. Дистанційне навчання як перспективний напрям розвитку сучасної освіти. Суми, 2016. С. 45–49.

Beloysova S. M., Associate Professor NUS,
Senior Instructor of the Department of Modern Languages,
Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding
(Ukraine, Mykolaiv),
svitlana.beloysova@nuos.edu.ua

Kravchuk O. Yu., Candidate of Political Science,
Associate Professor of the Department of Social and Humanitarian Sciences,
Educational and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding
(Ukraine, Mykolaiv),
kravchuk@email.ua

DISTANCE LEARNING METHODOLOGY: PROBLEMS AND INNOVATIVE APPROACHES

The article substantiates modern distance learning methods used in higher education systems of Ukraine. The positive features and shortcomings in the use of this technique and an innovative systematic approach to students are listed.

Key words: education, distance learning, innovative technologies, lectures, consultations, laboratory works, seminars, video, audio lessons, gadgets, educational material, on-line lessons.